

2 DOORSTROOMFINALITEIT

Info over de vakfiche

Geldig van 1 januari 2027 tot en met 31 december 2027. Je gebruikt deze vakfiche voor deze studierichtingen in de **2^e graad doorstroomfinaliteit**:

- moderne talen

Waarom leer je dit vak?

Nederlands is je moedertaal, je woont in Nederlandstalig België of je wordt dagelijks geconfronteerd met Nederlands als een van onze officiële landstalen. Een goede taalbeheersing is een essentiële voorwaarde om te kunnen deelnemen aan onze samenleving: het is belangrijk te begrijpen wat er allemaal leeft en beweegt in een maatschappij. Zo moet je bijvoorbeeld kritisch informatie kunnen verwerken, genuanceerd je opinie delen, vlot en efficiënt communiceren met vrienden en kennissen maar ook met minder vertrouwde contacten... Literatuur lezen in het Nederlands kan je leven verrijken: je maakt kennis met andere mensen, ideeën, ervaringen en zienswijzen. Tot slot helpt een goede kennis van het Nederlands je ook om succes te boeken in andere vakken.

Hoe gebruik je deze vakfiche?

Een vakfiche bevat informatie die je nodig hebt om te studeren en om je examen met succes af te leggen. We geven je dus niet alleen de leerstof maar ook uitleg over hoe het examen verloopt, wat je moet meebrengen, hoe we je examen beoordelen en welk cursusmateriaal je kan gebruiken om je voor te bereiden.

In het hoofdstuk *Wat moet je leren?* gebruiken we altijd dezelfde symbolen, zodat duidelijk is voor jou wat je moet kennen en kunnen op het examen.

Leerdoel

Bij elk hoofdstuk krijg je eerst een korte beschrijving van het leerdoel: een algemene omschrijving van de competenties die je moet verwerven.

Dit moet je **kennen**

Dit is een opsomming van begrippen en concepten die je tijdens je voorbereiding moet leren. Je moet deze ondersteunende kennis gebruiken in de opdrachten van het

Dit moet je **kunnen**

examen en zo bewijzen dat je de competenties echt onder de knie hebt.

Hier vind je wat meer in detail terug wat je moet kunnen aan de hand van de leerstof die je gestudeerd hebt. Je bereidt je voor op het examen vanuit concrete problemen en situaties.

Extra info

Soms geven we extra info of verwijzen we naar een vorig hoofdstuk.

Wat moet je leren?

Lezen en luisteren

- Je bepaalt het **onderwerp** van een tekst: je zegt in 1 of enkele woorden waarover een tekst gaat.
Voorbeeld: sport.
- Je bepaalt de **hoofdgedachte**: Je zegt in een zin wat de belangrijkste boodschap van de tekst is.
Voorbeeld: Jongeren moeten meer sporten.
- Je bepaalt de **hoofdpunten** van een tekst: dat zijn alle inhoudelijke elementen die de hoofdgedachte ondersteunen.
Voorbeeld: Sport is goed voor de lichamelijke gezondheid. Sport heeft een positief effect op het mentaal welzijn.
- Je selecteert uit 1 of meerdere teksten **relevante informatie**.
Voorbeeld: Bij intensief sporten komt de stof endorfine vrij, een stof die je vrolijker en relaxter maakt.
- Je beoordeelt of een tekst **betrouwbaar, correct en bruikbaar** is aan de hand van een aantal criteria.
 - Wie is de zender? Is de zender deskundig? Wat is de bedoeling van de zender?
 - Welke bronnen worden gebruikt in de tekst?
 - Is de auteur objectief of subjectief?
 - Welke opvattingen en waardeoordelen bevat de tekst?
 - Is de informatie actueel? Via welk kanaal wordt de informatie verspreid?
 - Bevat de tekst veel of geen spelfouten?
 - Bevat de tekst symboliek, ironie of dubbele bodems?
 - Is er sprake van framing?

Voorbeelden: een publireportage over sportdrink lijkt objectieve informatie te geven, maar wil jou vooral drankjes verkopen, satirische nieuwssites willen je aan het lachen maken...

- Je neemt **notities** bij een tekst die je leest of beluistert. Je notities sluiten aan bij de inhoud van de tekst, en zijn duidelijk genoeg om daarna te gebruiken, bijvoorbeeld om een samenvatting te maken of een vraag te beantwoorden. Je maakt bijvoorbeeld gebruik van afkortingen, symbolen, telegramstijl ...
Voorbeeld: je bekijkt een vlog en noteert de belangrijkste informatie in een schema, een tabel, een mindmap ...

Voor het examen Nederlands moet je veel verschillende soorten teksten begrijpen en analyseren. Dit betekent dat je informatie **niet altijd letterlijk in de tekst terugvindt**, dat je **verbanden** moet leggen tussen de verschillende delen van een tekst of tussen verschillende teksten, en dat je **tussen de regels** moet kunnen lezen.

De soorten lees- en luisterteksten die je moet kunnen begrijpen zijn:

- Informatieve teksten: teksten die je informatie geven over een bepaald onderwerp
Voorbeelden: een krantenartikel, een stukje uit een leerboek, een interview, een reportage ...
- Persuasieve teksten: teksten die je proberen te overtuigen of te beïnvloeden
Voorbeelden: een reclamefilmpje, een folder van een politieke partij, een campagne tegen te snel rijden, propaganda, fake news, een publireportage ...
- Opiniërende teksten: teksten waarin iemand zijn mening geeft
Voorbeelden: een recensie van een boek, een hotelbeoordeling op een online platform, een reactie op een forum, een productreview, een protestlied ...
- Prescriptieve teksten: teksten die je instructies geven over hoe je iets kunt doen
Voorbeelden: een handleiding bij je telefoon, een recept, een bijsluiter, een instructiefilmpje op YouTube, een schoolreglement, veiligheidsvoorschriften in een bedrijf ...
- Narratieve teksten: teksten waarin iemand een verhaal vertelt
Voorbeelden: een videoblog, een reisverslag, een true crime podcast, een verhalend gedicht ...
- Argumentatieve teksten: teksten waarin iemand argumenten geeft ter ondersteuning van een standpunt
Voorbeelden: een pleidooi, een betoog, een debat ...
- Literaire teksten: teksten met een esthetische waarde, die vaak inspelen op emoties

Voorbeelden: een kortverhaal, een strip, een gedicht, een lied, stand-upcomedy

...

Strategieën

Strategieën kunnen je helpen om succesvol te communiceren. Je kan bij **lezen** en **luisteren** deze strategieën gebruiken:

- Stel jezelf **enkele vragen**. **Wat** weet ik al over het onderwerp? **Waarover** zou de tekst kunnen gaan?
- Gebruik het communicatiemodel. **Van wie** is de tekst? **Waarom** heeft de spreker of schrijver de tekst gemaakt? **Voor wie** is de tekst bedoeld?
- Neem **korte notities** terwijl je leest of luistert.
- Maak gebruik van de visuele **hulpmiddelen** die een tekst biedt, zoals de titel en tussentitels, benadrukte woorden, een foto, een tekening of grafiek bij een leestekst, of beelden bij een videofragment.
- Let op **structuuraanduiders**. Dat zijn **verwijswoorden** zoals zij, hem, deze, hun en **signaalwoorden** zoals maar, ten eerste, tot slot, dus, want, hoewel, als. Die signaalwoorden helpen je om de gedachtegang van een tekst te reconstrueren.
- Maak een onderscheid tussen **hoofd- en bijzaken**.
- Let op **de taal** die gebruikt wordt: is er sprake van ironie of andere vormen van humor? Is de taal objectief of subjectief?
- **Leid** de betekenis van onbekende woorden **af** uit de **context**, je **voorkennis** of uit de **manier waarop een woord is gevormd**. Misschien is het een afleiding of een samenstelling. Soms kun je ook gebruikmaken van je kennis van **vreemde talen**.
- Zoek onbekende woorden op die echt noodzakelijk zijn om de tekst te begrijpen in dit **digitale** woordenboek: www.vandale.be.

Literatuur

Literatuur komt in vele vormen voor: als een verhaal, een gedicht, een theatertekst. Op het examen lees, beluister of bekijk je een tekstfragment.

Je kan literaire teksten **analyseren**:

- Je voert een tekstanalyse uit om zo een verhaal, een gedicht of een theatertekst beter te begrijpen.

Voorbeeld: Je herkent in een tekst een belevende ik-verteller. Dit is een subjectief vertelperspectief.

- Je herkent vormelementen, stijlen en stijlfiguren in een tekst en welk effect ze hebben.
Voorbeeld: Middeleeuwse literatuur bevat vaak een dubbele gelaagdheid: een tekst over de belegering en verovering van een kasteel kan een metafoor zijn voor de manier waarop een meisje het hof wordt gemaakt.
- Je kunt de **kenmerken** van literatuur uit de middeleeuwen, de romantiek of het realisme toepassen op een tekst.
Voorbeeld: In middeleeuwse literatuur komt er vaak getallensymboliek voor.

Je analyseert hoe literatuur en de plaats die ze inneemt in de maatschappij evolueren doorheen de tijd.

- Je kunt verbanden leggen tussen een tekst en de socioculturele context. Gebeurtenissen in de maatschappij, politiek en cultuur hebben een invloed op de manier waarop een werk gecreëerd wordt.
Voorbeeld: In de romantiek (19de eeuw) kwamen schrijvers onder invloed van het nationalisme op voor hun eigen taal en cultuur.
- Je kunt verbanden leggen tussen een tekst uit de middeleeuwen, de romantiek en het realisme en de literair-historische context.
Voorbeeld: Het realisme was een reactie tegen de emotie en de fantasie die in de romantiek centraal stonden.
- Je kunt verbanden leggen binnen en tussen teksten.
Voorbeeld: Je begrijpt het verband tussen de gedachten en gevoelens van een personage en de tijd waarin een verhaal zich afspeelt.
- Je kunt verbanden leggen tussen teksten en hun adaptatie.
Voorbeeld: Je vergelijkt een tekst met een bewerking ervan, zoals een film, een theatervoorstelling of een musical.
- Je kunt uitleggen in welke mate teksten relevant zijn voor jouw leefwereld of onze samenleving, of voor de samenleving waarin de teksten ontstonden.
Voorbeeld: Realistische literatuur confronteerde de lezer met de wantoestanden in de maatschappij, zoals kinderarbeid.

Om over literatuur te praten, heb je de juiste woorden nodig. Je gebruikt de correcte literaire begrippen om bijvoorbeeld verhaalelementen te beschrijven, een gedicht te

bespreken of een fragment van een toneelvoorstelling te analyseren. Een volledige lijst van termen die je moet **begrijpen** en kunnen **gebruiken**, vind je hieronder.

Algemeen

- fictie, non-fictie
- verhaallijn
- personages: held/antiheld, protagonist/antagonist, rond/vlak personage
- elementen van spanningsopbouw: cliffhanger, spanningsboog, climax, kennisvoorsprong, kennisachterstand
- tijd: flashforward, flashback, chronologie, tijdsprong, verteltijd, vertelde tijd
- ruimte: geografisch, symbolisch, sociaal, sfeerscheppend
- thema: hoofse liefde
- vormen van humor: ironie, taalhumor, parodie
- stijlfiguren: beeldspraak, vergelijking, metafoer, woordspeling, herhaling, personificatie, overdrijving
- genre
- literaire stromingen/historische periode: middeleeuwen, romantiek en realisme (kenmerken, situering, stijl)

Proza

- fictieteksten: roman, kortverhaal, sprookje, mythe, sciencefiction, crimefiction, detectives, graphic novel, historische roman, gothic novel, avonturenroman, oorlogsroman, fabel, sage, legende, dierenepiek
- vertelperspectief: (vertellende/belevende) ik-verteller, personele hij/zij-verteller, alwetende verteller

Poëzie

- dichtvormen: haiku, limerick, ballade, naamdicht (of acrostichon), vrij vers, sonnet, minneliederen
- rijm: alliteratie, assonantie, gepaard/gekruist/omarmend rijm, volrijm, eindrijm
- ritme: enjambement, metrum (vast/vrij)
- vers, strofe, refrein (terzine, kwatrijn, sextet, octaaf)

Drama

- subgenres: tragedie, komedie, muziektheater, wereldlijk vs. religieus toneel, wagenspel, abel spel, mirakelspel, klucht
- elementen van opvoeringsanalyse: decor, belichting, ruimte, rekwisieten, mimiek, gebaren, kostumering, grime, scène, muziek en geluid

Taalbeschouwing

Sociolinguïstiek

Je onderscheidt overeenkomsten en verschillen tussen verschillende taaluitingen, taalvariëteiten en talen, en het effect daarvan op mensen. Inzicht hierin kan zorgen voor een beter begrip van de mensen rondom je.

- Je herkent een formeel, neutraal of informeel **register** en je gebruikt zelf het gepaste register in elke situatie.
Voorbeeld: Je beoordeelt of een zender het gepaste register gebruikt.
- Je onderscheidt de **verschillen en overeenkomsten** tussen standaardtaal, nationale, regionale, sociale en situationele **taalvariëteiten in het Nederlands**.
Voorbeeld: Je weet dat 'ge/gij' de Vlaamse, tussentalige variant is van het standaardtalige 'je/jij'.
- Je herkent **dialect, tussentaal, (vak)jargon, jongerentaal**.
Voorbeeld: Jongerentaal wordt sterk beïnvloed door andere talen zoals het Engels, Marokkaans of Surinaams.
- Je herkent **cultuurgebonden aspecten** van verbale en non-verbale communicatie.
Voorbeeld: Je ogen neerslaan is in sommige culturen een teken van respect, maar in de Vlaamse cultuur leren kinderen dat ze een gesprekspartner moeten aankijken.

Taalverwantschap

Je onderscheidt **overeenkomsten en verschillen** tussen talen om je inzicht in **taalverwantschap en de classificatie** van talen te vergroten. Je zet hiervoor je eigen meertalig repertoire in: je kennis van het Nederlands en van andere talen.

- classificatie:
 - **Germaanse** talen: Nederlands, Engels, Duits, Afrikaans, Fries, Zweeds, Deens, Noors, IJslands
 - **Romaanse** talen: Frans, Spaans, Portugees, Italiaans, Roemeens
 - **Keltische** talen: Iers, Schots-Gaelisch, Bretoens, Welsh
 - **Slavische** talen: Russisch, Oekraïens, Pools, Servo-Kroatisch
- taalverwantschap:
 - **lexicale** gelijkenissen en verschillen
voorbeeld: huis – house – Haus – maison

- o **syntactische** gelijkenissen en verschillen

Voorbeeld: Je weet dat de woordvolgorde van Nederlandse zinnen anders is dan die van het Frans en het Engels, en je maakt daarbij gebruik van de termen SVO- en SOV-taal.

Pragmatiek

Je analyseert hoe de context de betekenis van een taaluiting beïnvloedt. Je analyseert de relatie tussen functie en effect van een boodschap.

- Aspecten van de boodschap: zakelijk, expressief, relationeel, appellerend
- Directe en indirecte taalhandelingen: iets beweren, iets meedelen, iets beloven, om informatie vragen, verzoeken, je verontschuldigen, waarschuwen, groeten, bedanken ...

Voorbeeld: Je hebt het koud en je wil graag dat iemand het raam dichtdoet (= appellerend aspect). Je kan dit bereiken met verschillende taalhandelingen, afhankelijk van de context. De relatie tussen gesprekspartners (= relationele aspect) bepaalt welke taalhandeling het meest effectief zal zijn: een directe taalhandeling zoals 'Doe het raam dicht!' (= een bevel) of een indirecte taalhandeling zoals 'Wat is het hier koud!' (= een verzoek geformuleerd als een mededeling). Een directe taalhandeling kan bot overkomen en ervoor zorgen dat een gesprekspartner boos wegloopt. Een indirecte taalhandeling kan dan weer verkeerd begrepen worden (= effect van de boodschap). Als het effect overeenkomt met het doel, dan is de communicatie geslaagd.

Taalsystematiek

Je kunt fonologische en syntactische aspecten van het taalsysteem analyseren.

- **fonologische** aspecten: stemloze en stemhebbende medeklinkers, articulatie
- **syntactische** aspecten: genus (mannelijk, vrouwelijk, onzijdig), getal, werkwoordelijke eindgroep, betrekkelijke bijzin, antecedent, onovergankelijke en overgankelijke werkwoorden

Voorbeeld: Je weet dat een overgankelijk werkwoord, zoals bijvoorbeeld geven, een lijdend voorwerp krijgt.

Ondersteunende kennis

Nadenken over een taal helpt je **om informatie doelgericht te verwerken** en om **goed te communiceren**. Je inzicht in taal gebruik je bij lees-, luister- en schrijfp opdrachten. Je past de begrippen en regels goed toe.

Woordenschat

Je moet over voldoende **woordenschat** beschikken om teksten te begrijpen over diverse thema's. We verwachten dat je frequente en minder frequente woordenschat en figuurlijke taal begrijpt. Je mag op het examen een online woordenboek gebruiken maar je hebt niet de tijd om elk woord op te zoeken. Hoe rijker je woordenschat, hoe vlotter de informatieverwerking en communicatie zal verlopen.

Inzicht in het taalsysteem

Je past de belangrijkste regels en kenmerken van het Nederlandse taalsysteem correct toe. Ze ondersteunen je om helder, gepast, correct en vlot te communiceren.

We illustreren dit met een aantal voorbeelden.

- Je begrijpt hoe verschillende soorten zinnen een tekst toegankelijker of juist moeilijker kunnen maken, bijvoorbeeld door passiefconstructies.
- Je kunt een tekst correct interpreteren door ironie te herkennen.
- Je herkent subjectiviteit in een tekst door de gevoelswaarde van de gebruikte woorden.

Om na te denken over taal, heb je een aantal begrippen nodig. Ze ondersteunen je om te reflecteren over je taalgebruik en over het taalsysteem, en helpen je om je vaardigheden te ontwikkelen. De begrippen die je moet **begrijpen** en moet kunnen **gebruiken en toepassen**, vind je hieronder.

Orthografisch domein en interpunctie

- spelling van frequente en minder frequente woorden, ook met veranderlijk woordbeeld, hoofdletters
- interpunctietekens: punt, komma, vraagteken, uitroepetekens, dubbele punt, spatie, aanhalingstekens, beletseltekens, gedachtestreepje
- diakritische tekens: trema, koppeltekens, apostrof
- uitspraaktekens zoals accenttekens

Fonologisch domein: klanken en klankcombinaties

- lange en korte klinkers; lange, korte en doffe klank; letter, medeklinker en klinker, onderscheid klank- en schriftbeeld
- intonatie
- open en gesloten lettergrepen
- stemloze en stemhebbende medeklinker
- articulatie

Morfologisch domein: woorden (woordvorming en woordsoorten)

- samenstellingen en afleidingen (voorvoegsel, achtervoegsel), meervoud en enkelvoud, verkleinwoord, stam, uitgang, tussenklank, verbuiging, vervoeging, persoon, getal
- zelfstandig naamwoord
- genus: de- of het-woord, mannelijk, vrouwelijk, onzijdig
- bijvoeglijk naamwoord
- werkwoord: voltooid deelwoord, infinitief, hulpwerkwoord, zelfstandig werkwoord, koppelwerkwoord, overgankelijk en onovergankelijk
- werkwoordstijden: imperatief, onvoltooid tegenwoordige tijd, voltooid tegenwoordige tijd, onvoltooid verleden tijd, voltooid verleden tijd, onvoltooid toekomstige tijd
- voornaamwoord, zelfstandig en bijvoeglijk gebruikt: wederkerend, wederkerig, onbepaald, persoonlijk, bezittelijk, betrekkelijk, aanwijzend, vragend
- lidwoord: bepaald, onbepaald, ontkennend
- voegwoord
- voorzetsel
- telwoord (bepaald, onbepaald, hoofdtelwoord, rangtelwoord)
- bijwoord
- tussenwerpsel

Syntactisch domein: zinnen, soorten zinnen en zinsdelen

- congruentie tussen onderwerp en persoonsvorm
- woordvolgorde: hoofdzin, bijzin, inversie, getal, betrekkelijke bijzin, antecedent, hoofdzinsvolgorde, bijzinsvolgorde, tangconstructie, werkwoordelijke eindgroep
- zinsdelen: onderwerp, persoonsvorm, gezegde (werkwoordelijk en naamwoordelijk), lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, voorzetselvoorwerp, handelend voorwerp, bijwoordelijke bepaling
- soorten zinnen: ontkennende/bevestigende zinnen, mededelende, vragende, bevelende, uitroepende zinnen, actieve en passieve zinnen, enkelvoudige en samengestelde zinnen (onderschikking en nevenschikking)

Semantisch domein: betekenissen en betekenisrelaties

- synoniem, antoniem, homoniem
- letterlijk/figuurlijk
- beeldspraak: metafoor, vergelijking, spreekwoord
- humor: ironie, overdrijving, woordspeling
- gevoelswaarde van woorden: eufemisme, dysfemisme
- framing
- herkomst van woorden: leenwoord, inheems woord

Inzicht in het taalgebruik

Je inzicht in het taalgebruik helpt je om helder, gepast, correct en vlot te communiceren.

We illustreren dit met een aantal voorbeelden.

- Voor je een tekst analyseert, pas je het communicatiemodel toe.
- Als je een argumentatieve tekst beoordeelt, maak je een duidelijk onderscheid tussen feiten en meningen.

Je past volgende kenmerken, mogelijkheden en principes toe:

- Je gebruikt de **IMS-tekststructuur**. Elke goed gestructureerde tekst bestaat uit een inleiding, een midden en een slot.
Voorbeeld: In het slot van een tekst kan je vaak het besluit vinden.
- Je gebruikt **tekstopbouwende elementen** zoals tussentitels of alinea's. Dit verhoogt je tekstbegrip of maakt jouw teksten toegankelijker voor je publiek.
Voorbeeld: Per alinea vind je één deelonderwerp terug.
- Je gebruikt **structuuraanduiders**. Dat zijn **verwijswoorden** zoals zij, hem, deze, hun en **signaalwoorden** zoals maar, ten eerste, tot slot, dus, want, hoewel, als. Die signaalwoorden helpen je om de gedachtegang en de structuur van een tekst te reconstrueren.
Voorbeeld: In een instructie vind je vaak structuuraanduiders voor een opsomming terug: ten eerste, ten tweede, ten derde, tenslotte.
- Je gebruikt het **communicatiemodel** bij elke lees-, luister-, schrijf- of spreekopdracht: **zender, boodschap, ontvanger, kanaal, context, doel, effect, ruis**. Wie is de zender van een boodschap? Wat is het doel van de boodschap? Via welk kanaal wordt de

boodschap verspreid (mail, blog ...)? Wie is de ontvanger? Is er sprake van een interne of externe storing bij miscommunicatie?

Voorbeeld: Je herkent nepnieuws omdat het enkel verspreid wordt via sociale media (kanaal), en omdat er geen auteur (zender) vermeld wordt. Het bericht wil mensen lokken naar een andere site zodat die pagina meer bezoekers krijgt en er meer advertenties bekeken worden (doel).

- Je bent je bewust van de effecten van **non-verbale communicatie**: lichaamstaal, mimiek, oogcontact, houding, afstand en bewegingen; intonatie, articulatie, tempo en volume; kleding en uiterlijk; emoji's.

Voorbeeld: Als iemand op een forum woorden in hoofdletters typt, dan wordt dat beschouwd als schreeuwerig en storend.

- Als je een **argumentatieve** tekst leest of hoort, kan je **feiten** en **meningen** van elkaar onderscheiden. Je kan **stelling** en **standpunt** bepalen, **argumenten** en **tegenargumenten** herkennen en de **conclusie** weergeven. Je kent een aantal soorten van argumentatie, zoals argumentatie op basis van vergelijking, oorzaak en gevolg, wetenschappelijk onderzoek, cijfers en statistieken, een autoriteit. Je herkent **drogreddenen**.

- Je herkent **talige middelen om subjectiviteit of objectiviteit uit te drukken**, zoals beeldspraak, de connotatie van woorden of modaliteit.

Voorbeeld:

Prijsaanpassing is een eufemisme voor prijsverhoging. Het wordt vaak gebruikt in communicatie omdat het neutraler klinkt hoewel het in de praktijk vaak hetzelfde betekent.

Informatie over het examen

Zo ziet het examen eruit

Je legt het examen af in het examencentrum in Brussel. Het examen duurt 120 minuten.

Er zijn verschillende vraagtypes: invulvragen, sleepvragen, dropdownvragen, meerkeuzevragen ... Elk vraagtype heeft een eigen instructiezin, die aangeeft wat je precies moet doen.

Bij de meeste opdrachten horen prenten, foto's, stukjes tekst ... Wat je met deze bronnen moet doen, staat duidelijk aangegeven in de opdracht.

Tijdens het examen mag je gebruik maken van spelcontrole en een eenvoudig woordenboek. We raden je aan om thuis te oefenen met deze hulpmiddelen. Je vindt op de website ook een oefenexamen waarmee je de verschillende vraagtypes kan inoefenen. Uiteraard is dit geen echt examen: de bedoeling is dat je de

techniek van de digitale vraagtypes in de vingers krijgt. Alle info om je voor te bereiden vind je op onze website: <https://www.vlaanderen.be/examencommissiesecundaironderwijs/voorbereiding>.

Dit neem je mee

Je identiteitskaart of een geldig alternatief. In het examenreglement vind je wat geldige alternatieven zijn.

Je laat al je persoonlijke spullen achter in een locker in de onthaalruimte. Als je een gsm/smartphone of smartwatch, maar ook cursusmateriaal of samenvattingen bij hebt in de examenruimte beschouwen we dit als examenfraude.

Dit krijg je van ons

Je krijgt van ons het materiaal dat je nodig hebt om je examen te maken:

- een balpen en kladpapier
- hoofdtelefoon

In je examen zitten links naar de websites die je mag gebruiken tijdens je examen: het digitale woordenboek en de spellingscontrole.

Zo verloopt het examen

Je meldt je aan bij de balie met je identiteitskaart of een geldig alternatief.

In het examenlokaal zelf mag je geen persoonlijke spullen bij je hebben. Na je aanmelding aan het onthaal berg je daarom je jas, je tas of rugzak én je gsm en smartwatch op in een locker.

Je leest de instructies op de examencomputer en tikt de code van de examensticker in om je examen te starten.

Als je klaar bent, sluit je je examen af met de knop beëindigen. Dat kan ten vroegste 15 minuten na de start van het examen. Geef je kladblad af aan de toezichter.

Zo beoordelen we je examen

Er is geen giscorrectie.

onderdeel	gewicht
Luisteren en lezen	60%
Literaire competentie	20%
Taalbeschouwing	20%

Hoe kan je de leerstof studeren?

De Examencommissie stelt geen studiematerialen ter beschikking. Je kan studiemateriaal kopen in een (online) boekhandel of ontlenen en raadplegen in een bibliotheek. De bibliotheken van de lerarenopleiding aan de universiteit of de hogeschool bieden heel wat leermiddelen aan.

We hebben voor jou een selectie gemaakt van interessante boeken, websites en ander materiaal. Uiteraard mag je ook ander studiemateriaal gebruiken.

Let op! Mogelijk is een boek of cursus niet langer verkrijgbaar of zijn de meest recente werken nog niet opgenomen. Ook websites veranderen soms van naam of worden aangepast. Als je niet op de juiste website terechtkomt, kan je die proberen te vinden via een goede zoekmachine.

Leerboeken en methodes

leerboek of methode	uitgeverij	gegevens
Campus Nederlands 3 en 4 Vademecum tweede graad	Pelckmans	www.pelckmans.be
Impact NU 3 en 4 D (DO)	Plantyn	www.plantyn.com
Traject Nederlands 3 en 4 XL Trajectwijzer 2 ^{de} graad, graadvademecum	Van In	http://www.vanin.be/nl
Lernova Nederlands 3D en 4D	Lernova	https://www.lernova.be/nederlands

Websites

website	Wat vind je hier?
LITERATUUR	
www.literatuurgeschiedenis.org	Van de middeleeuwen tot de 21e eeuw: schrijvers, teksten en thema's.
https://litterairecanon.be/	Overzicht van de belangrijkste literaire werken uit de Vlaamse literatuur.
https://moocmnl.kantl.be/	Educatieve filmpjes over de hoogtepunten van de Nederlandstalige literatuur in de middeleeuwen.
https://vogala.org/	Overzicht van bekende middeleeuwse literaire werken met tekstfragmenten vertaald naar hedendaags Nederlands.

https://www.poeziecentrum.be/	Site van het kennis- en expertisecentrum voor Nederlandstalige en Zuid-Afrikaanse poëzie.
https://schoolderpoezie.nl/	Site die jongeren laat kennismaken met poëzie.
https://nl.wikibooks.org/wiki/Nederlandse_literatuurgeschiedenis	Overzicht van de belangrijkste periodes in de Nederlandse literatuurgeschiedenis
https://npo.nl/start/serie/literatuurgeschiedenis	Tv-uitzendingen: de Nederlandse literatuurgeschiedenis: thematisch (middeleeuwen tot 20 ^e eeuw)
TAALBESCHOUWING EN STRATEGIEËN	
https://taaladvies.net/	Site met adviezen over taal en spelling
http://www.taalcanon.nl/	Site met artikels en filmpjes over allerlei onderwerpen over het Nederlands. De onderwerpen worden opgedeeld in vakgebieden en thema's.
https://onzetaal.nl/	Populairwetenschappelijke website van Genootschap Onze Taal over allerlei aspecten van taal, met name de Nederlandse taal.
https://www.nederlandsetaaltest.nl	Test je kennis van de Nederlandse taal op het vlak van spelling, grammatica, woordenschat en stijl.
LEZEN EN LUISTEREN	
https://www.vrt.be/vrtmax/	Het online video- en luisterplatform van de Vlaamse openbare omroep.
https://www.instagram.com/nws.nws.nws https://www.vrt.be/vrtnws/nl/ https://www.facebook.com/vrtnws	Nieuwswebsites met informatie over actuele thema's
www.demorgen.be www.gva.be www.hbvl.be	Kranten

www.hln.be www.nieuwsblad.be www.standaard.be	
www.universiteitvanvlaanderen.be www.universiteitvannederland.nl	Wetenschappers krijgen het woord om te spreken over populairwetenschappelijke onderwerpen in korte filmpjes.
https://collectiefschik.com/ https://www.geluidshuisuitgeverij.com/fictie https://ivdnt.org/actueel/podcast/ https://www.vandale.nl/podcast https://www.vpro.nl/podcasts.html	Podcasts en luisterverhalen
COMBINATIE	
www.schooltv.nl (voortgezet onderwijs > Nederlands)	Videodatabase met educatieve en informatieve filmpjes, fragmenten, liedjes, animaties, lesvideo's...
www.mediawijs.be	Hoe omgaan met digitale technologie en media?
https://extraned.nl/	Nederlandse website met oefeningen voor literatuur, spelling, stijl, grammatica en woordenschat.